

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 460/2011

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 6. októbra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť J. K., B., L. K., B., a M. K., B., zastúpených advokátom JUDr. J. V., LL.M., Advokátska kancelária V. L., s. r. o., B., pre namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 371/2006, základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresnej prokuratúry Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Pv 287/2003 a postupom Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. ČVS: ORP-967/2003 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. K., L. K. a M. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. marca 2011 doručená sťažnosť J. K., B. (ďalej len „sťažovateľka v 1. rade“), L. K., B. (ďalej len „sťažovateľka v 2. rade“), a M. K., B. (ďalej len „sťažovateľ v 3. rade“) – (spolu ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. J. V., LL.M., Advokátska kancelária V. L., s. r. o., B., pre namietané porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy postupom Okresného súdu Bratislava V (ďalej aj „okresný súd“) v neoznačenom konaní a základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy postupom Okresnej prokuratúry Bratislava V (ďalej aj „okresná prokuratúra“) a Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bratislava V (ďalej aj „OR PZ“) v neoznačených konaniach. Sťažnosť sa týkala postupu orgánov verejnej moci v súvislosti s trestným konaním vedeným proti I. K. pre trestný čin zanedbania povinnej výživy podľa § 213 ods. 1 Trestného zákona.

2. Podaním z 30. júna 2011 sťažovatelia na základe výzvy ústavného súdu doplnili sťažnosť, pričom z obsahu sťažnosti a podania z 30. júna 2011 vyplýva, že sťažovatelia namietajú

- porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 371/2006,

- porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy postupom okresnej prokuratúry v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Pv 287/2003 a postupom OR PZ v konaní vedenom pod sp. zn. ČVS: ORP-967/2003.

K namietanému postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 371/2006 sťažovatelia uvádzajú: *„Dňa 17. 08. 2006 bolo vydané Uznesenie Okresného riaditeľstva policajného zboru v Bratislave, Úradu justičnej a kriminálnej polície, Odboru ekonomickej kriminality, ČVS: ORP-967/2003 (doručené navrhovateľke v 1. rade dňa 23. 08. 2006), ktorým bolo prerušené trestné stíhanie proti obvinenému I. K.*

pre trestný čin zanedbania povinnej výživy, nakoľko nemožno pre neprítomnosť obvineného vec náležite objasniť. Obvinenému nebolo možné doručiť uznesenie o stíhaní a nebolo možné ho ani vo veci vypočuť. Z vyššie uvedeného bol podaný návrh na vydanie príkazu na zatknutie a následne dňa 09. 06. 2006 sudca Okresného súdu Bratislava V pod číslom 0 Tp 371/2006 vydal príkaz na zatknutie obvineného. ... Dňa 12. 3. 2007 bola na Okresnom súde Bratislava V vyhotovená Zápisnica o výsluchu obvineného, č. k. 0 Tp 371/2006. Obvinený uviedol, že sa vzdáva sťažnosti proti uzneseniu o trestnom stíhaní ORP-47/Psi-2003-V zo dňa 14. 06. 2003 a OÚJP-967/2003 zo dňa 26. 11. 2003. Od októbra 2006 pracuje v K. N. M. v stavebno-obchodnej firme J., K. N. M. Zatknutý bol na policajnom oddelení kde si bol vybavovať OP. Sľúbil že sa bude dostavovať na každé predvolanie orgánov činných v trestnom konaní alebo súdu. Okresná prokurátorka JUDr. E. N. S. navrhla prepustiť obvineného na slobodu s tým, že sa ešte v ten deň dostaví na Úrad justičnej a kriminálnej polície B. vyšetrovatel'ke Ing. M. a bolo vyhlásené Uznesenie Okresného súdu Bratislava V o prepustení obvineného zo zatknutia na slobodu.“

3. K namietanému postupu okresnej prokuratúry a OR PZ sťažovateľa uvádzajú chronológiu ich jednotlivých úkonov.

Sťažovateľka v 1. rade podala 19. decembra 2002 trestné oznámenie vo veci zanedbania povinnej výživy svojím bývalým manželom I. K. vo vzťahu k svojim maloletým deťom (sťažovateľom v 2. a v 3. rade). Vzhľadom na to, že sťažovatelia prejavovali nespokojnosť s postupom vyšetrovateľa, podali viacero sťažností na odstránenie priet'ahov v jeho postupe (sťažnosť z 26. februára 2004 adresovaná Obvodnej prokuratúre B., 14. mája 2004 adresovaná Krajskej prokuratúre v B. (ďalej len „krajská prokuratúra“), 28. októbra 2004 adresovaná okresnej prokuratúre, 21. februára 2005 adresovaná krajskej prokuratúre, 13. mája 2005 sťažnosť adresovaná Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky – inšpekčnému odboru, sťažnosť adresovaná okresnej prokuratúre zo 6. februára 2006, sťažnosť z 28. apríla 2006 adresovaná generálnemu prokurátorovi Slovenskej republiky, žiadosť sťažovateľov o preskúmanie postupu policajta z 24. mája 2007 adresovaná okresnej prokuratúre, list sťažovateľky v 2. rade adresovaný verejnému ochrancovi práv zo 6. augusta 2007, sťažnosť sťažovateľky v 2. rade z 11. februára 2008 adresovaná OR PZ, sťažnosť sťažovateľa v 3. rade zo 14. februára 2008 adresovaná OR PZ, sťažnosť

sťažovateľky v 1. rade zo 14. februára 2008 adresovaná OR PZ, sťažnosť adresovaná Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky z 2. apríla 2008...).

Zo sťažnosti, z jej príloh a doplnenia sťažnosti z 30. júna 2011 vyplýva, že konanie vedené na OR PZ pod sp. zn. ČVS: ORP-967/2003 bolo uznesením zo 4. februára 2008 prerušené z dôvodu, že pre neprítomnosť obvineného nebolo možné vec náležite objasniť.

4. Sťažovatelia uvádzajú: *„Od roku 2008 odporcovia vo veci nijako nekonajú. Vec nie je právoplatne skončená a navrhovatelia sa z dôvodu prietáhov vo vyššie uvedenom konaní vedenom Okresným sudom Bratislava V pod č. k. 0 Tp 371/2006 ani v konaní vedenom Okresnou prokuratúrou Bratislava V pod č. k. 1 Pv 287/2003 a v konaní vedenom Okresným riaditeľstvom PZ v Bratislave V, ČVS: ORP-907/2003 nemôžu domôcť svojich práv. Konania trvajú celkovo už skoro 13 rokov.“*

5. Zo sťažnosti a z jej doplnenia z 30. júna 2011 vyplýva, že sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol

1. Okresný súd Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 371/2006 porušil právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy a právo, aby sa ich vec prejedнала v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru, čím porušil aj čl. 1 ods. 1 ústavy a čl. 2 ods. 2 ústavy.

2. Okresná prokuratúra Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Pv 287/2003 a Okresné riaditeľstvo Policajného zboru v Bratislave V v konaní vedenom pod sp. zn. ČVS: ORP-967/2003 porušili právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy a právo, aby sa ich vec prejedнала v primeranej lehote, podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru a základné právo na inú právnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy, čím porušili aj čl. 1 ods. 1 ústavy a čl. 2 ods. 2 ústavy.

3. Ústavný súd priznáva sťažovateľom peňažnú sumu vo výške 10 000 € ako primerané finančné zadosťučinenie za porušenie ich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy.

4. Ústavný súd priznáva sťažovateľom trovy konania a právneho zastúpenia.

II.

1. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

2. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

3. Podľa čl. 131 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy v trojčlenných senátoch. Senát sa uznáva nadpolovičnou väčšinou svojich členov.

4. Podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

5. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

6. Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom

zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

7. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

8. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

9. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

10. Podľa čl. 1 ods. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.

11. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

III.

1. Podstatou sťažnosti je tvrdenie, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 371/2006 bolo porušené základné právo sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy, postupom okresnej prokuratúry v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Pv 287/2003 a postupom OR PZ v konaní vedenom pod sp. zn. ČVS: ORP-967/2003 boli porušené práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru, čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy.

A. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresnej prokuratúry v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Pv 287/2003 a postupom OR PZ v konaní vedenom pod sp. zn. ČVS: ORP-967/2003

2. K namietanému porušeniu základného práva na inú právnu ochranu postupom okresnej prokuratúry v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Pv 287/2003 a postupom OR PZ v konaní vedenom pod sp. zn. ČVS: ORP-967/2003 sťažovatelia uvádzajú, že trestné stíhanie proti obvinenému bolo prerušené uznesením OR PZ sp. zn. ČVS: ORP-967/2003 zo 4. februára 2008. Konkrétnejšia argumentácia toho, v čom má spočívať namietané porušenie označeného základného práva v súvislosti s prerušením trestného stíhania, v sťažnosti absentuje. Sťažnosť sťažovateľov však bola ústavnému súdu doručená až 31. marca 2011.

3. Sťažnosť bola teda ústavnému súdu doručená po uplynutí dvojmesačnej lehoty ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Z uvedeného dôvodu v časti namietaného porušenia základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresnej prokuratúry v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Pv 287/2003 a postupom OR PZ v konaní vedenom pod sp. zn. ČVS: ORP-967/2003 v súvislosti s prerušením trestného stíhania ústavný súd sťažnosť po jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre oneskorenosť.

B. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 371/2006, postupom okresnej prokuratúry v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Pv 287/2003 a postupom OR PZ v konaní vedenom pod sp. zn. ČVS: ORP-967/2003

4. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Zmyslom a účelom tejto zásady je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04).

5. Súčasťou doterajšej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a predtým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

6. Ústavný súd uvádza, že domáhanie sa ochrany základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru poškodeným v rámci trestného konania je podmienené tým, aby bol uplatnený nárok na náhradu škody v trestnom konaní, ktoré je možné za určitých podmienok považovať za konanie vo veci poškodeného, jeho záležitosti (I. ÚS 18/06).

7. V súvislosti s nárokom na náhradu škody a jeho uplatnením v trestnom konaní je však potrebné poznamenať, že v konaní o trestnom čine zanedbania povinnej výživy nezaplatené výživné nie je dlhom zo škody spôsobenej trestným činom, ale nesplnením povinnosti vyplývajúcej zo zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení

niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorej porušenie je samo osebe trestným činom. Z toho vyplýva, že osoba, vo vzťahu ku ktorej bolo treba výživné plniť, nemá v trestnom konaní postavenie poškodeného (m. m. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Tz 105/92, R 18/1993). Dlžné výživné nemožno uplatniť v trestnom konaní podľa § 46 ods. 3 Trestného poriadku (podobne komentár Ivor I. a kol.: Trestné právo hmotné. Bratislava: Iura edition 2010, s. 127; Samaš O. a kol.: Trestný zákon, stručný komentár. Bratislava: Iura edition 2006, s. 431).

8. Trestné stíhanie nie je základným spôsobom vymáhania dlžného výživného (III. ÚS 334/04). Týmto je v okolnostiach prípadu exekučné konanie na základe zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov. Preto ani z tohto dôvodu nemožno konanie označených orgánov posudzovať podľa sprísnených kritérií uplatňovaných na konania, v ktorých ide o zabezpečenie výživy maloletých. Ústavný súd konštatuje, že sťažovatelia majú k dispozícii účinný prostriedok nápravy, ktorým je v predmetnom prípade návrh na vykonanie exekúcie, pričom v rámci exekučného konania ochranu sťažovateľmi označených základných práv poskytujú všeobecné sudy podľa ustanovení Exekučného poriadku v spojení s Občianskym súdnym poriadkom.

9. Ústavný súd vzhľadom na uvedené považuje sťažnosť sťažovateľov za predčasne podanú, o ktorej nie je príslušný konať v zmysle zásad vyjadrených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, preto sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku právomoci.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. októbra 2011